

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl informacijos, pateikiamos pervedant lėšas

(COM(2013) 44 final – 2013/0024 (COD))

ir pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui

(COM(2013) 45 final – 2013/0025 (COD))

(2013/C 271/05)

Pranešėjas **Christophe ZEEB**

Taryba, 2013 m. vasario 27–28 d., ir Europos Parlamentas, 2013 m. kovo 12 d., vadovaudamiesi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 ir 304 straipsniais, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui

COM(2013) 45 final – 2013/0025 (COD)

ir

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl informacijos, pateikiamos pervedant lėšas

COM(2013) 44 final – 2013/0024 (COD).

Ekonomikos ir pinigų sąjungos, ekonominės bei socialinės sanglaudos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2013 m. balandžio 24 d. priėmė savo nuomonę.

490-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2013 m. gegužės 22–23 d. (gegužės 23 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 145 nariams balsavus už ir 4 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (toliau – EESRK) palankiai vertina Komisijos pasiūlymus, kuriais siekiama pakeisti ES reglamentavimo sistemą atsižvelgiant į pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos bei kovos su jais tarptautinių nuostatų pakeitimus. Nusikaltėliai, kurie piktnaudžiauja mūsų finansų sistema ir vidaus rinkos teikiamomis galimybėmis, iš tiesų kelia pavojų pačiam mūsų visuomenės pamatui. EESRK nuomone, svarbiausia suteikti Europos Sąjungai ir valstybėms narėms veiksmingų priemonių, kuriomis būtų siekiama, kad finansinės operacijos taptų patikimesnės ir skaidresnės. Šiuo požiūriu Komisijos pasiūlymai iš tiesų yra žingsniai tinkama linkme.

1.2 EESRK palankiai vertina tai, kad tiksliau apibrėžti profesinę veiklą vykdančių asmenų įpareigojimai budriai stebėti tikruosius įmonių savininkus, ir tai turėtų užtikrinti didesnę fizinių asmenų, kurie veikia prisidengdami juridiniu asmeniu, bei asmenų, kurie dalyvauja politikoje ir dėl užimamų pareigų

gali lengviau pasiduoti korupcijai, veiksmų skaidrumą. EESRK taip pat pritaria, kad lošimo paslaugų teikėjai būtų įtraukti į įpareigotųjų subjektų sąrašą, nes šis sektorius gali būti naudojamas pinigų plovimo tikslais.

1.3 EESRK džiaugiasi Komisijos užmoju padaryti, kad Europos Sąjunga taptų pasaulinės kovos su pinigų plovimu ir terorizmu lydere. EESRK mano, kad vienas iš būdų užtikrinti naujosios ES reglamentavimo sistemos veiksmingumą ir taip padėti ES tapti kovos su pinigų plovimu pavyzdžiu - suvienyti visų suinteresuotųjų subjektų pastangas. EESRK palankiai vertina tai, kad visame pasiūlyme pateikti paaiškinimai siekiant užtikrinti proporcingumo principo laikymąsi MVĮ atžvilgiu. EESRK teigiamai vertina tai, kad pasiūlyme numatyta mažiesiems įpareigotiems subjektams suteikti didesnę techninę ir profesinę pagalbą per tokius tarpininkaujančius organus kaip profesiniai rūmai, asociacijos ir federacijos, kad jie galėtų vykdyti pasiūlyme nustatytus įpareigojimus.

1.4 EESRK palankiai vertina tai, kad Komisija ėmėsi sudėtingos užduoties užtikrinti pusiausvyrą tarp tokių *a priori* sunkiai suderinamų uždavinių kaip asmens duomenų apsauga ir kova su pinigų plovimu. Plataus profesinę veiklą vykdančių asmenų rato vykdomo informacijos, įskaitant asmens duomenis, rinkimo ir analizės tikslas – tik nustatyti nusikalstamą veiką. Todėl jie privalo stengtis kuo geriau apsaugoti savo klientų privatų gyvenimą, visų pirma padėti nacionalinėms valdžios institucijoms kovoti su nusikalstamumu.

1.5 EESRK palankiai vertina pasiūlymą ES mastu suderinti finansų sektoriuje taikomas sankcijas. Todėl nusikalstamumo prevencija privalo būti kuo veiksmingesnė, o profesinę veiklą vykdančiams asmenims būtų taikomos išplautoms sumoms proporcingos atgrasomosios sankcijos. Todėl EESRK reikalauja, kad Komisija ir valstybės narės užtikrintų nuoseklų ir teisingą administracinių sankcijų ir baudų taikymą.

2. Aplinkybės

2.1 Pinigų plovimas, teroristų finansavimas ir masinio naikinimo ginklų platinimas kelia grėsmę saugumui pasaulyje ir finansų sistemos patikimumui. Finansinių veiksmų darbo grupė (angl. FATF) yra organizacija, kuriai pavesta tarptautiniu mastu rengti pinigų plovimo prevencijos ir kovos su juo, teroristų finansavimo bei, pastaruoju metu, kovos su masinio naikinimo ginklų platinimo finansavimu priemones, vadinamas rekomendacijomis.

2.2 Beveik trejus metus FATF rekomendacijos buvo peržiūrimos siekiant sugriežtinti prevencijos priemones ir geriau apsaugoti finansų sistemą, suteikiant vyriausybėms geresnių priemonių bausti už sunkius nusikaltimus. Todėl 2012 m. vasario mėn. FATF priėmė naujas rekomendacijas ⁽¹⁾.

2.3 Naujosiomis FATF rekomendacijomis padaryti tokie esminiai pakeitimai:

2.3.1 Rekomendacijose tiksliau apibrėžiamas rizikos vertinimo pagrįstas požiūris, kurį valstybės ir įpareigotieji subjektai (toliau vadinami specialistais) privalo įgyvendinti, siekdami geriau suvokti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo grėsmes, pritaikyti savo tikrinimo sistemas ir pagal nustatytą grėsmių pobūdį tinkamai paskirstyti išteklius.

2.3.2 Rekomendacijose pateikiami būtini specialistams tenkančių įpareigojimų pobūdžio aiškinimai. Jose tiksliai aprašyti įpareigojimai: i) užtikrinti pakankamą skaidrumą tikrųjų

įmonių savininkų ir elektroninių pervedimų gavėjų asmens tapatybės klausimu; ii) nustatyti politikoje dalyvaujančius asmenis, kurie dėl užimamų pareigų gali lengviau pasiduoti korupcijai.

2.3.3 Rekomendacijose nurodomos veiksmingesnės baudžiamojo persekiojimo institucijų ir finansinės žvalgybos padalinių naudojamos tyrimo priemonės bei patariama stiprinti keitimąsi informacija apie sunkių nusikaltimų tyrimą, kontrolę ir persekiojimą už juos.

2.4 Nuo 2014 m. FATF pradės naują savo narių savitarpio vertinimo ciklą ir daugiau dėmesio skirs savo naujųjų rekomendacijų įgyvendinimo veiksmingumui.

3. Komisijos pasiūlymas

3.1 Pasiūlymai dėl (i) Ketvirtosios kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu direktyvos ir (ii) Antrojo reglamento dėl informacijos, pateikiamos pervedant lėšas, yra susiję su ES reglamentavimo sistemos atnaujinimu ir turi atspindėti FATF rekomendacijų pakeitimus.

3.2 Šiais pasiūlymais atlikti šie pagrindiniai ES reglamentavimo sistemos pakeitimai:

3.2.1 Į specialistų sąrašą įtraukti (i) prekybininkai, sudarantys sandorius grynaisiais pinigais, kurių vertė didesnė nei 7 500 EUR ⁽²⁾, (ii) lošimo paslaugų teikėjai ir (iii) nuomos agentai.

3.2.2 Mokestiniai nusikaltimai specialiai išskirti kaip su pinigų plovimu susiję pirminiai nusikaltimai.

3.2.3 Siūlomoje direktyvoje nurodoma, kad rizikos vertinimu pagrįstas požiūris tiek viršvalstybinio ir nacionaliniu lygmeniu, tiek kiekvieno specialisto lygmeniu turi būti įgyvendinamas remiantis tikrinimo lygiais, nustatomais pagal minimalų veiksmų, į kuriuos reikia atsižvelgti, sąrašą arba Europos priežiūros institucijų parengtas gaires.

3.2.4 Europos priežiūros institucijos (Europos bankininkystės institucija, Europos draudimo ir profesinių pensijų institucija bei Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija) raginamos dalyvauti nagrinėjant Europos Sąjungoje kylančias plovimo ir teroristų finansavimo grėsmes ir pateikti valstybėms narėms bei finansų įstaigoms techninius reguliavimo standartus.

⁽¹⁾ www.fatf-gafi.org

⁽²⁾ Šiuo metu galiojanti apatinė riba yra 15 000 EUR.

3.2.5 Specialistai turi gauti informacijos apie tikruosius savininkus ir šalies politikoje dalyvaujančius arba tarptautinėse organizacijose dirbančius asmenis priskirtus ypač rizikingų klientų kategorijai.

3.2.6 Sudarytas specialistams taikomų administracinių sankcijų už sistemingą pagrindinių direktyvos reikalavimų pažeidinėjimą sąrašas.

3.3 Siūlomi pakeitimai konkrečiai grindžiami nepriklausomos audito įmonės atliktu Trečiosios pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos direktyvos taikymo tyrimu ⁽³⁾ bei per viešąsias konsultacijas Komisijai pateiktomis nuomonėmis.

3.4 Siūloma direktyva ir reglamentas turi pakeisti esamą direktyvą ir reglamentą, kurie bus panaikinti.

4. Bendrosios pastabos

4.1 EESRK pritaria, kad esamą ES reglamentavimo sistemą kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu srityje būtina pritaikyti atsižvelgiant į tarptautiniu lygmeniu atliktus pakeitimus. EESRK suvokia, kad pinigų plovimas ir teroristų finansavimas yra visus ūkio sektorius paliečiantis reiškinys ir kad toliau reikia skirti ypač daug dėmesio finansų sistemos naudojimo nusikalstamiems tikslams prevencijos reglamentavimo sistemos veiksmingumui stiprinti.

4.2 EESRK džiaugiasi Komisijos užmoju padaryti, kad Europos Sąjunga taptų pasaulinės kovos su pinigų plovimu ir terorizmu lydere. Ji primena jau savo ankstesnėje nuomonėje išdėstytą poziciją: „Komitetas pritaria tolesnei pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos taisyklių plėtojei, kaip Europos Sąjungos simboliui, užtikrinančiam aukštus sąžiningumo standartus, turinčius atsispindėti viešoje ir privačioje veikloje. Ši direktyva yra ir praktinis žingsnis į finansinių reikalų valdymą, ir reiškia Europos Sąjungos stiprėjimą“ ⁽⁴⁾.

4.3 EESRK mano, kad minimalią sandorių vertę, kurią pasiekę prekėmis prekiaujantys asmenys privalo vykdyti pasiūlyme dėl direktyvos numatytus įpareigojimus, sumažinus nuo 15 000 EUR iki 7 500 EUR, būtų žengtas tolesnis žingsnis teisinga kryptimi – skatinti mokėjimus ne grynaisiais pinigais. EESRK savo ankstesnėje nuomonėje ⁽⁵⁾ jau pabrėžė, kad gryniesi

pinigai yra vienas veiksnių, padedančių užsiimti nelegalia veikla ir kad atsiskaitymai negrynaisiais pinigais pigiau atsieina visai visuomenei, yra skaidresni mokesčių bei ekonominiu požiūriu, praktiški, saugūs ir naujoviški.

4.4 Parama mažiesiems įpareigotiesiems subjektams

4.4.1 EESRK palankiai vertina tai, kad pagal pasiūlymą nuomos agentai ir lošimo paslaugų teikėjai bus įpareigoti kovoti su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu, nors FATF rekomendacijose šie subjektai neminimi.

4.4.2 EESRK palankiai vertina tai, kad visame pasiūlyme pateikti paaiškinimai siekiant užtikrinti proporcingumo principo laikymąsi MVĮ atžvilgiu. Siekiant užtikrinti, kad „mažieji įpareigotieji subjektai“ galėtų įvykdyti pasiūlyme dėl direktyvos nustatytus įpareigojimus EESRK siūlo įtraukti tarpininkaujančius organus, tokius kaip valstybės lygmeniu „mažiesiems įpareigotiesiems subjektams“ atstovaujantys profesiniai rūmai, asociacijos ar federacijos, ir suteikti jiems įgaliojimus orientuoti, remti ir tarpininkauti. Svarbiausia, kad „mažieji įpareigotieji subjektai“ būtų remiami siekiant, kad jie netaptų pirmenybiniu pinigų plovėjų taikiniu.

4.5 Identifikavimo reikalavimų derinimas skaitmeniniame amžiuje

4.5.1 Įpareigojimas nustatyti asmens tapatybę turi būti vykdomas jam fiziškai dalyvaujant. Jeigu asmuo nedalyvauja, dėl nuotoliniu būdu sudaromo sandorio keliamos grėsmės specialistai privalo taikyti sugriežtinto tikrinimo priemones. EESRK kyla klausimas, ar tokie reikalavimai atitinka mūsų visuomenės siekį viską suskaitmeninti.

4.5.2 EESRK ragina Komisiją apsvarstyti, kokios priemonės padėtų suderinti įpareigojimą nustatyti kliento asmens tapatybę su vis dažnesniu elektroninių mokėjimų ir ryšio priemonių naudojimu.

4.6 Asmens duomenų apsaugos ir kovos su pinigų plovimu pusiausvyra

4.6.1 EESRK pabrėžia, kad kovojant su pinigų plovimu bei teroristų finansavimu svarbu suderinti siekį apsaugoti asmens duomenis ir užtikrinti finansų sistemos patikimumą.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/financial-crime/20110124_study_amld_en.pdf

⁽⁴⁾ OL C 267, 2005 10 27, p. 30–35.

⁽⁵⁾ OL C 351, 2012 11 15, p. 52.

4.6.2 Kadangi kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu koncepcija grindžiama plataus specialistų rato atliekamu informacijos, įskaitant asmens duomenis, rinkimu ir analize, EESRK mano, jog siekiant kuo geriau suderinti a priori sunkiai suderinamus uždavinius, pasiūlymai apskritai atitinka reikalavimus valstybėms narėms ir specialistams.

4.6.3 Kalbant apie pasiūlymo dėl direktyvos 39 straipsnyje nustatytą įpareigojimą sunaikinti dokumentus ir informaciją, surinktą praėjus 5 ar 10 metų po to, kai baigiasi verslo santykiai, EESRK ragina valstybes nares užtikrinti, kad nacionalinėje teisėje būtų numatyti atvejai (pvz., baudžiamosios bylos, bankrotai ar turto perėmimas), kuriems šis įpareigojimas būtų netaikomas, kad nebūtų pakenkta bendram interesui.

4.6.4 EESRK siūlo, kad direktyvoje būtų specialiai nustatytas įpareigojimas griežtai paisyti apie įtartiną operaciją pranešančių asmenų asmens tapatybės duomenų konfidencialumo, išskyrus atvejus, kai šie asmenys sutinka, kad jų asmens duomenys būtų atskleisti, arba kai juos atskleisti labai svarbu siekiant užtikrinti teisingą teismo procesą baudžiamojoje byloje.

4.7 Europos priežiūros institucijų įsikišimo teisėtumo nustatymas

4.7.1 EESRK pažymi, kad Europos priežiūros institucijos bus ES lygmeniu įtrauktos į pinigų plovimo ir teroristų finansavimo grėsmės analizę ir galės parengti valstybėms narėms ir finansų įstaigoms skirtas gaires bei taisykles. Nors EESRK pabrėžia, kad kovojant su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu Europoje svarbu derinti veiksmus ir bendradarbiauti su Europos priežiūros institucijomis, visgi pažymi, kad jos kompetentingos atstovauti tik finansų sektoriui ir jį reguliuoti. Tačiau daug įpareigotųjų specialistų dirba ne finansų sektoriuje, taigi jiems Europos lygmeniu neatstovaujama. Todėl EESRK siūlo, kad analizuojant grėsmes bei rengiant kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu gaires ne finansų sektoriaus įpareigotiesiems specialistams Komisija atliktų Europos lygmens suinteresuotosios šalies vaidmenį.

4.7.2 EESRK yra įsitikinęs, kad siekiant užtikrinti vienodesnę kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu taisyklių taikymą valstybėse narėse, būtina turėti suderintų Europos lygmens rekomendacijų ir aiškinamųjų standartų.

4.8 Administracinės sankcijos

4.8.1 Pasiūlymuose pateikiamas administracinių sankcijų sąrašas, parengtas toliau įgyvendinant 2010 m. gruodžio 8 d.

Komisijos komunikatą „Sankcijų taikymo režimų finansinių paslaugų sektoriuje griežtinimas“, dėl kurio EESRK yra parengęs nuomonę⁽⁶⁾, ir pateikiamas kituose neseniai parengtuose Komisijos pasiūlymuose⁽⁷⁾.

4.8.2 EESRK ragina finansų sektoriuje taikomas sankcijas suderinti ES mastu. Tenka konstatuoti, kad baudžiant už nusikalstamus nusikalstamumas nepažabojamas. Todėl svarbiausia, kad būtų užtikrinta kuo veiksmingesnė nusikalstamumo prevencija ir kad specialistams, kurie nevykdo įpareigojimų kovoti su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu, būtų galima taikyti plaunamoms sumoms proporcingas atgrasomąsias sankcijas.

4.8.3 Tačiau EESRK kyla klausimų dėl grynai administracinio numatytų sankcijų pobūdžio, ir jis nuogaustauja, kad siūlomos griežtos administracinės sankcijos bus kvestionuojamos atsižvelgiant į teisės nuostatų hierarchiją bei baudžiamosiose bylose taikomų sankcijų proporcingumą. Nors numatytos administracinės sankcijos yra atgrasomojo pobūdžio ir jomis siekiama teisės nuostatas suderinti ES mastu, skirtingose šalyse numatytos nevienodos baudžiamosios sankcijos už pinigų plovimą. EESRK reikalauja, kad Komisija ir valstybės narės užtikrintų nuoseklų ir teisingą administracinių sankcijų taikymą specialistams už kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu įpareigojimų nevykdymą.

4.8.4 EESRK nuogaustauja dėl administracinių sankcijų tvarkos atitikties Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnio 1 daliai ir 7 straipsniui, nes tam tikros administracinės sankcijos gali būti perkvalifikuotos į bausmes, kurias gali skirti tik nepriklausomas teismas po nešališko teismo proceso, o šių reikalavimų kompetentingos administravimo įstaigos nevykdo. EESRK ragina Komisiją rasti tinkamų teisinių sprendimų siekiant įsitikinti, kad siūloma sankcijų tvarka nebegalės būti kvestionuojama.

4.8.5 EESRK mano, kad įvedus principines administracinių priemonių ir sankcijų taikymo taisykles, kaip siūloma pasiūlyme, sustiprėtų ES kaip visumos atsakas.

5. Konkrečios pastabos

5.1 EESRK rekomenduoja išplėsti pasiūlymo dėl direktyvos 1 straipsnio 4 dalyje pateikiamą teroristų finansavimo apibrėžtį, kad, kaip suformuluota FATF 5 rekomendacijoje, ji apimtų ne tik nurodytus nusikaltimus, bet ir „bet kokius kitus veiksmus“.

⁽⁶⁾ OL C 248, 2011 8 25, p. 108.

⁽⁷⁾ COM(2011) 651 final, COM(2011) 656 final, COM(2011) 683 final.

5.2 EESRK pažymi, kad pasiūlymo dėl direktyvos prieduose pateiktas grėsmės veiksmių ir faktų, kuriuos specialistai privalo tikrinti vykdydami įpareigojimą kovoti su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu, sąrašas. EESRK mano, kad prieduose pateikiami sąrašai nėra baigtiniai ir kad specialistai taip pat turėtų įvertinti ir kitus veiksmius, glaudžiai susijusius su valstybėmis narėmis ir skirtingomis aplinkybėmis, kuriomis jos užbaigia sandorius.

5.3 EESRK mano, jog sprendžiant piratavimo problemą, svarbiausia susekti susijusius finansinius srautus ir juos perimti. ES turėtų būti sudarytas su piratavimo pinigų plovimu susijusių finansinių institucijų juodasis sąrašas. Pasaulio bankas, Interpolas ir Europolas gali padėti sekti išpirkų judėjimą ir jas konfiskuoti, kad piratavimas nustotų būti patraukliu verslu ⁽⁸⁾.

2013 m. gegužės 23 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas*
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ OL C 76, 2013 3 14, p. 15.